

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce **V. V.**, proti žalované **Univerzitě Palackého v Olomouci**, se sídlem Olomouc, Křížkovského 511/8, o žalobě proti rozhodnutí rektora žalované ze dne 12. 1. 2022, č. j. P14332-II/31-12-2021-R/DE, o návrhu na vyloučení soudců Krajského soudu v Ostravě Mgr. Jirího Gottwalda a Mgr. Barbory Berkové z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci pod sp. zn. 60 A 27/2022,

t a k t o :

Soudci Krajského soudu v Ostravě Mgr. Jirí Gottwald a Mgr. Barbora Berková **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci pod sp. zn. 60 A 27/2022.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce napadl u Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci rozhodnutí rektora žalované ze dne 12. 1. 2022, č. j. P14332-II/31-12-2021-R/DE, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí děkana Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ze dne 10. 11. 2021, č. j. P14332/31-12-2021/DE, a toto rozhodnutí bylo potvrzeno. Posledně uvedeným rozhodnutím byl žalobci, s odkazem na § 58 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a na vnitřní předpis univerzity, vyměřen poplatek spojený se studiem ve studijním programu *M6805 Právo a právní věda* Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ve výši 20 000 Kč za započatých 6 měsíců prodloužení studia v akademickém roce 2021/2022, v době od 1. 9. 2021. Žaloba byla u Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci zapsána v souladu s rozvrhem práce tohoto soudu do senátu 60 A.

[2] Podáním ze dne 9. 6. 2022 vznesl žalobce (včasnou) námitku podjatosti vůči soudci Mgr. Jirímu Gottwaldovi a soudkyni Mgr. Barboře Berkové, působícími v senátě 60 A krajského soudu. Žalobce uvedl, že oba jmenovaní soudci byli ve věci vedené u Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci pod sp. zn. 65 A 75/2020, členy senátu, který zamítl jeho žalobu proti rozhodnutí o ukončení jeho studia na Právnické fakultě žalované (rozsudkem ze dne 23. 2. 2021, č. j. 65 A 75/2020-42, byla zamítnuta žaloba proti rozhodnutí rektora žalované ze dne 19. 5. 2020, č. j. UPOL-95054/9410-2020, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí děkana Právnické fakulty Univerzity Palackého ze dne 9. 4. 2020, č. j. UPOL-84688/7940-2020 a toto rozhodnutí bylo potvrzeno; prvoinstančním rozhodnutím

bylo zastaveno řízení o ukončení studia žalobce v prezenční formě magisterského studijního programu *M6805 Právo a právní věda*, neboť odpadl důvod pro vedení tohoto řízení – pozn. NSS).

[3] Žalobce odkázal na odst. [19] odůvodnění shora citovaného rozsudku krajského soudu, ze kterého zřetelně vyplývá právní názor krajského soudu, že bylo-li zrušeno rozhodnutí o vyloučení žalobce ze studia ve výše uvedeném studijním oboru (a toto řízená bylo následně zastaveno – pozn. NSS), žalobce nepřestal být studentem Právnické fakulty žalované. Žalobce s tímto názorem, i s právním názorem Nejvyššího správního soudu vyjádřeným v rozsudku ze dne 11. 11. 2021, č. j. 1 As 113/2021-25, který závěry krajského soudu aproboval, nesouhlasí a polemizuje s ním. Má za to, že „[j]sou-li soudci, bez zákonného podkladu, přesvědčení že je nutné na žalobce hledět tak, že nikdy nepřestal být studentem UPOL, pak je nepochybné, pokud je žalobce do dnešního dne studentem, že soudci potvrdí rozhodnutí žalovaného o povinnosti zaplatit studijní poplatek ve výši 20 000 Kč.“ Dále uvádí, že „[t]vrzení KS a NSS že jsem se stal automaticky studentem, nebere v úvahu, že než došlo ke zrušení rozsudku KS jsem se v dobré víře stal studentem jiné vysoké školy, která do vyměření studijního poplatku ve výši 29 000,- Kč na UPOL, zahrnula i dobu předchozího studia na UPOL. Je tedy nemyslitelné, abych studijní poplatky platil dvakrát, zvláště pak proto, že jsem na UPOL od 8. 6. 2018 již nestudoval.“ Žalobce dále podrobně rozebírá, že se stal studentem jiné vysoké školy „v dobré víře“, že jeho studium u žalované bylo již ukončeno. Svou argumentaci uzavřel tvrzením, že „[j]e-li přesvědčení soudců KS, že jsem studentem UPOL do dnešního dne, ačkoli od 8. 6. 2018 na UPOL nestuduji, pak je, ve jménu stanoviska KS, dán výsledek sporu v době, kdy jsou zde skutečnosti vyvracející toto stanovisko“. Senát 60 A krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci je proto podle názoru žalobce „dopředu motivovaný“ a existuje tak jeho poměr k věci i účastníkům. Žalobce proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud vyslovil, že Mgr. Jirí Gottwald a Mgr. Barbora Berková jsou vyloučení z projednávání jeho žaloby v této věci.

[4] Uplatněnou námitku podjatosti Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci předložil v souladu s § 8 odst. 5 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) k rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu. V rámci předkládací zprávy soudce Mgr. Jirí Gottwald a soudkyně Mgr. Barbora Berková shodně uvedli, že nemají žádný vztah k účastníkům řízení ani k projednávané věci a nepodíleli se na projednávání dané věci u správního orgánu ani v předchozím soudním řízení; skutečnosti, v nichž žalobce spatřuje důvody jejich vyloučení, se týkají jen dosavadní rozhodovací činnosti obou soudců.

[5] Předně je vhodné uvést, že integrální součástí práva na spravedlivý proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Princip nestranného, nezávislého a spravedlivého rozhodování představuje základní pilíř a předpoklad fungování soudní moci a všichni soudci jsou povinni jej ctít a naplňovat.

[6] Odrazem uvedeného principu je ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s., které uvádí, že soudci jsou vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci, *jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

[7] Důvodem vyloučení je tedy jen taková povaha subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, která je natolik objektivizovatelná, že lze důvodně pochybovat o soudcově nepodjatosti. Při úvahách o vyloučení soudce z důvodů uvedených v ustanovení

pokračování

§ 8 s. ř. s., je nicméně nutno postupovat velmi obezřetně, neboť jde o výjimku z ústavní zásady, podle které nesmí být nikdo odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak jak zákon, a na něj navazující rozvrh práce, určují osobu zákonného soudce (příslušného soudního oddělení, senátu), je tato příslušnost zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci lze proto jen výjimečně a ze závažných důvodů, které mu, alespoň potenciálně, brání rozhodnout v souladu se zákonem, nezaujatě a spravedlivě (srov. usnesení tohoto soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 – 16; citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z <http://www.nssoud.cz>).

[8] Podle § 8 odst. 5 s. ř. s. může účastník nebo osoba zúčastněná na řízení namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce, senát po jejich vyjádření. Oběma procesním podmínkám žalobce dostal. Námitku podjatosti uplatnil včas, a také jí zdůvodnil, neboť uvedl skutečnosti, z nichž podjatost soudců dovozuje. Nejvyšší správní soud se tedy touto námitkou může zabývat věcně.

[9] Nestrannost soudce se zkoumá jednak z hlediska subjektivního, jednak z hlediska objektivního, přičemž platí, že pro posouzení je rozhodující hledisko objektivní (okolnosti zakládající pochybnost o soudcově nepodjatosti), avšak podpůrně se přihlíží i k subjektivním hlediskům (osobnímu přesvědčení) účastníků či soudce samotného (obdobně viz usnesení tohoto soudu ze dne 13. 4. 2010, č. j. Nao 13/2010 - 68).

[10] Subjektivní kritérium vypovídá především o postoji soudce ve vztahu ke konkrétnímu případu. V dané věci nicméně z vyjádření soudců úseku správního soudnictví krajského soudu vyplývá, že se v souzené věci za podjaté nepovažují.

[11] Z hlediska objektivního má při posuzování námitky podjatosti v této věci klíčový význam ustanovení § 8 odst. 1 věta třetí s. ř. s., podle níž *důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech*. Z formulace námitky podjatosti je zřejmé, že žalobce dovozuje možnou podjatost Mgr. Jiřího Gottwalda a Mgr. Barbory Berkové výlučně z výsledku jejich dřívějšího rozhodování ve skutkově související věci sp. zn. 65 A 75/2020, s nímž se neztotožnil a rozsudek v této věci vydaný napadl (neúspěšně) kasační stížností. Jakkoli je pravdou, že oba jmenovaní soudci skutečně byli členy senátu 65 A, který zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal zrušení správního rozhodnutí ve věci zastavení řízení o ukončení jeho studia na právnické fakultě žalované, a že závěry vyslovené v rozsudku č. j. č. j. 65 A 75/2020-42 mohou mít relevanci i pro nyní vedené řízení o žalobě, nic to nemění na tom, že *žalobce důvod jejich podjatosti opírá výlučně o výsledek jejich rozhodování v jiné věci*. Ve smyslu § 8 odst. 1 *in fine* s. ř. s. ovšem nemůže být podjatost soudce dovozována jen z pouhého (byť odůvodněného) nesouhlasu s jeho rozhodováním v jiné věci, a to *per se* (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 3. 2008, č. j. 6 Ads 123/2007-53). Zpochybňovat rozhodnutí soudu jistě lze; k tomu však slouží právě opravné prostředky (jsou-li přípustné), nikoli námitka podjatosti (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2017, č. j. Nao 248/2017 – 31); možnosti podat opravný prostředek (kasační stížnost) ostatně stěžovatel využil, byť bez úspěchu.

[12] Z tvrzení žalobce ani ze skutečností, jež lze shledat ze soudního spisu, dále nevyplývají byť jen náznaky toho, že by zde existoval jakýkoli vztah Mgr. Jiřího Gottwalda a Mgr. Barbory Berkové k dané věci či k účastníkům, jenž by mohl zpochybnit, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně ve věci nyní projednávané žaloby rozhodovat. *Vztahem k věci* přitom rozhodně nelze chápat způsob, jakým soudce rozhodoval v dřívější – více či méně související – věci.

[13] Vzhledem k tomu, že žalobcem uvedené skutečnosti nemohou být ve smyslu ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. důvodem pro vyloučení soudců, přičemž jiné relevantní skutečnosti žalobce neuvádí, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že ve výroku jmenovaní soudci správního úseku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodování věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 60 A 27/2022.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. června 2022

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu